kisdobos

1988. MÁRCIUS

KISDOBOS KÉPTÁR

Borsos József (1821—1883) Nemzetőrtiszt

Hadtörténeti Múzeum

Kisdobos

A Magyar Úttörők Szövetsége lapja a 6—10 éveseknek. XXXVII. évf., 3. sz. Főszerkesztő: **Jani Gabriella.** Kiadja: az Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó Vállalat. Felelős kiadó: **dr. Király G. István.** Kiadóhivatal: Budapest VI., Révay u. 16. 1374, telefon: 116-660. Készült a Kossuth Nyomdában 87.0836. Felelős vezető: Bede István vezérigazgató. Index: 25442, HU ISSN 0450-3287.
Levélcím: Kisdobos szerkesztősége, Budapest, Postafiók 100. 1502, telefon: 660-162. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR), Budapest XIII. Lehel út 10/a. 1900, közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra. Megjelenik évenként tíz alkalommal. Előfizetési díj egy évre 60 Ft. Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
A címlap **Magyar Ferenc** felvétele.
A szerkesztőbizottság tagjai: T. Aszódi Éva, dr. Havas Péter, Jani Gabriella, Orgoványi Anikó, Trencsényi László.
A szerkesztőség munkatársai: Ferenczy Ágnes, Gaál Ödönné, Kóka Rozália, Zentai Mari.

Múlt havi címlapunk grafikusának neve tévesen jelent meg a nyomda hibájából. A címlapot **Kopócs Tibor** készítette. Ezért az olvasók és a művész elnézését kérjük.

Petőfi Sándor

A márciusi ifjak

részlet

Szolgaságunk idejében
Minden ember csak beszélt,
Mi valánk a legelsők, kik
Tenni mertünk a honért!

Mi emeltük föl először
a cselekvés zászlaját,
Mi riasztók föl zajunkkal
Nagy álmából a hazát!

A földet, mely koporsó volt
S benn egy nemzet a halott,
Megillettük, és tizennégy
Miljom szív földobogott.

Egy szóvá s egy érzelemmé
Olvad össze a haza,
Az érzelem „lelkesűlés”,
A szó „szabadság” vala.

Oh ez ritkaszép látvány volt,
S majd ha vénül a világ,
Elmondják az unokáknak
Ezt a kort a nagyapák.

Szécsi Margit

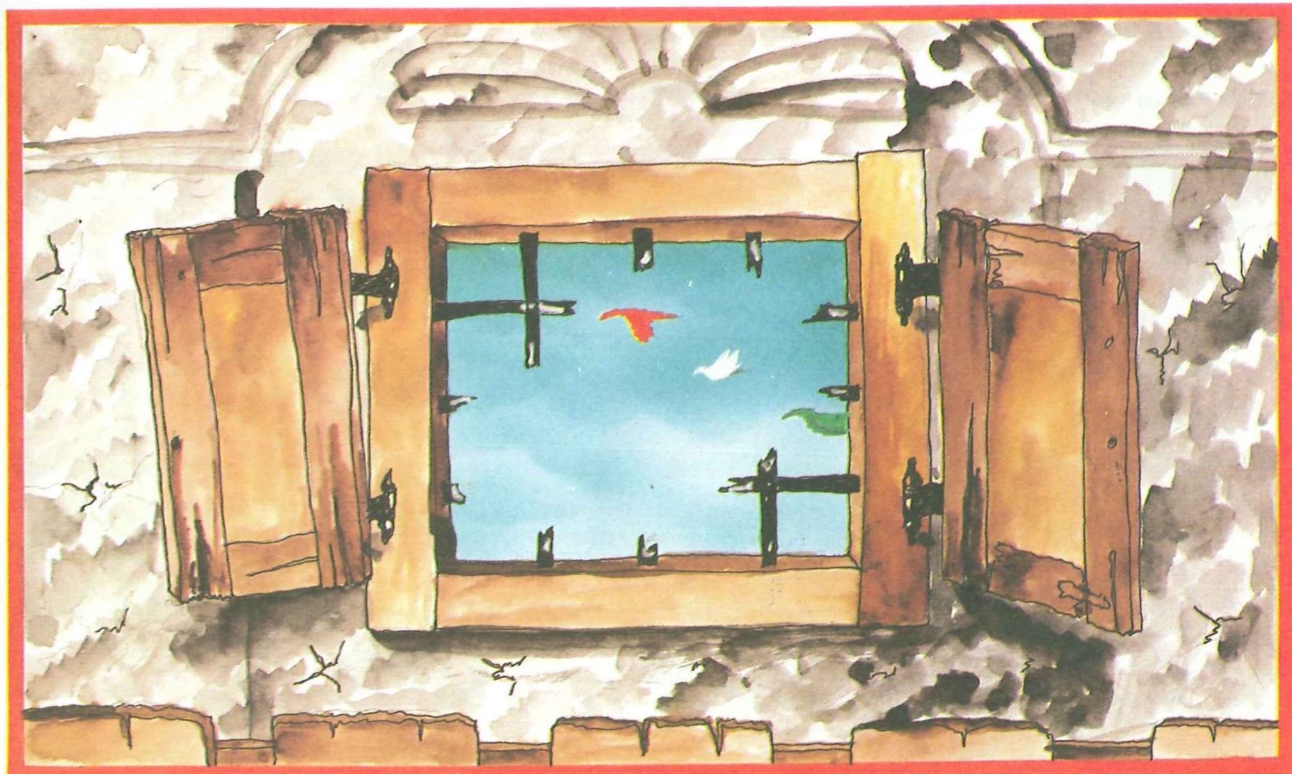
Március 15

Zsír fogytán, bor apadtán
tengtek a jobbágyfalvak.
Füsttelen tűzhelyeken
főzték a forradalmat.

Nemzetiszín lobogó
röpült a szemek előtt,
behasadt fecskefarka
verte a zöld levegőt.

Félelmes tavaszidő
láttatott seregeket...
Gyönyörű elgondolni
azt, ami nem lehetett.

Kiss Ilona rajza

„Esik eső karikára"

Esztergomi népmonda nyomán

Kocsin és lóháton, vonattal és hajóval Kossuth Lajos az egész országot bejárta, mindenütt szónoklatot mondott, és szavára ezrével sereglettek az önkéntesek a szabadság zászlaja alá.

1848 őszén, egy borús, esős napon hajóval Esztergomba érkezett. A hajóállomáson Besze János, a jeles szónok fogadta, másfél ezer nemzetőr állott mögötte, és mert erősen sötétedett, fáklyafény világította meg az állomást.

Amikor Kossuth Lajos a hajóból kiszállt, a hajóhídon végigment, olyan éljenzés tört ki, hogy majd leszakadt az égbolt. Hát még mikor Besze János üdvözölte, ő meg szép beszédben válaszolt, köszöntötte Esztergom népét. Örömmel köszöntötte, mert lám, mekkora nemzetőrséget állított fel a haza védelmére!

Kossuth Lajos kíséretével a Fürdő szállóba vonult, a tömeg oda is követte, és szakadatlanul éljenezte.

Hiszen éjfélig is éljenezte volna, de egyszerre megeredt az eső, hullani kezdett a zápor: ez már csak véget vet az éljenzésnek. De bizony nem vetett véget! Ekkor költötték, énekelték először a Kossuth-nótának ezt a szövegét:

Esik eső karikára,
Kossuth Lajos kalapjára,
valahány csepp esik rája,
annyi áldás szálljon rája.

Az esztergomi rögtönzés hamarosan végigrepült az egész országon, azóta is így dalolja a magyar nép.

Lengyel Dénes:
Kossuth Lajos öröksége

*

Később újabb versszakokat költöttek hozzá s énekelte az egész ország.

Magyarország, édes hazám,
Neked szült és nevelt anyám.
Négy esztendő nem a világ!
Éljen a magyar szabadság!
Éljen a haza!

Kossuth Lajos azt izente:
Nincsen elég regimentje.
Ha mégegyszer azt izeni,
Mindnyájunknak elkellmenni!
Éljen a magyar szabadság!
Éljen a haza!

Kossuth Lajos íródeák,
Nem kell annak gyertyavilág!
Megírja ő a levelet
A ragyogó csillag mellett.
Éljen a magyar szabadság!
Éljen a haza!

Gábor Áron ágyúi

Székely ezermester volt Gábor Áron, már gyermekkorában jól rajzolt, folyton fúrtfaragott, szerszámot készített. Mint katona a tüzérségnél szolgált, tanult Pesten, sőt Bécsben is. Amikor leszerelték, asztalos lett, de kitűnt a kovácsolásban is.

1848 novemberében egész Erdély a császáriak birtokában volt, csak Háromszék nem hódolt meg. Puchner tábornok ezt a megyét is felszólította, csatlakozzék a császári hatalomhoz.

Sepsiszentgyörgyön, a megye székhelyén gyűlt össze a vezetőség, maga a nép is, hogy sorsáról döntsön. Vajon ellenállhat-e a megye az egész császári haderőnek? Mit lehet ágyú és muníció nélkül tenni?

A tapasztalt főtisztek, a megye polgári vezetői szomorú szívvel, de teljes egyetértéssel határoztak. Azt javasolták a gyűlésnek, hogy ágyú és muníció híján adják fel Sepsiszentgyörgyöt, az egész székelységet.

Ekkor felállt egy báránybőr ködmönös, füstös arcú székely, Gábor Áron, az ezermester, és azt mondta:

— Uraim, hallom, a főtiszt urak meghajolnak az ellenség előtt, mert nincs muníció és nincs ágyú. Ha csak ez a baj, úgy én azt mondom: két hét alatt lesz minden, ami kell!

— Éljen Gábor Áron! Harcolunk az utolsó csepp vérig! — Ezt kiáltozza az egész tömeg.

De a főtisztek biztosítékot kívánnak. Hogy is lehetne két hét alatt ágyút gyártani?

Gábor Áron pedig azt mondta erre:

— Uraim, kedves polgártársak! Semmi mást nem kérek, csak a fülei vashámorba mehessek azzal a felhatalmazással, hogy ott dolgozhatom. Ha mához két hétre Szentgyörgy piacán hat ágyú nem lesz felállítva, és én azokkal a próbalövésnél célba nem találok, akkor én magam állok tízlépésnyire az ágyú elé céltáblának.

A felhatalmazást mindjárt megkapta, kezébe vett egy pálcát, elment Fülére, és két hét múlva ott állt a hat ágyú a piacon. Ezek az ágyúk csak vasból voltak, és mindegyik erősen bozontos, mert öntéskor a megtakarításhoz nem volt idő, különböztek is a rézágyúktól, ezért varasbékának nevezték őket.

A céltáblát felállították, Gábor Áron célzott, és az első lövés a céltábla közepébe talált! Olyan éljenzés támadt, hogy az ég majd leszakadt!

Ezután Gábor Áron hozzáfogott a tüzérek kiképzéséhez, különösen a székely diákok tanulták meg hamar az ágyúk kezelését. Ezt hamarosan megtudta az osztrák is: a Barcaságban megismerte a székely ágyútüzet.

A mieink pedig örömmel hallották Gábor Áron ágyúinak hangját, az osztrákéhoz hasonlították, és azt mondták:

A miénk nagyobbat szól! Győztünk!

Hatvannál több ágyút öntött Gábor Áron, a semmiből tüzérséget szervezett, és szülőföldjének szabadságát kivívta.

Orbán Balázs nyomán

Than Mór festménye

Bemutatjuk

Zórád Ernő grafikust

Mindenkiben élnek megkövesedett hiedelmek. Bennem is. Azt hittem, hogy egy rajzzal foglalkozó ember fent lakik a tetőn, és széles ablakon árad be a fény. Egyszóval műteremlakást vártam. Pedig Zórád Ernő a Józsefváros egyik régi bérházának emeletén él. Csak a sok kép a falon, az jelzi, hogy a lakás tulajdonosa grafikus.

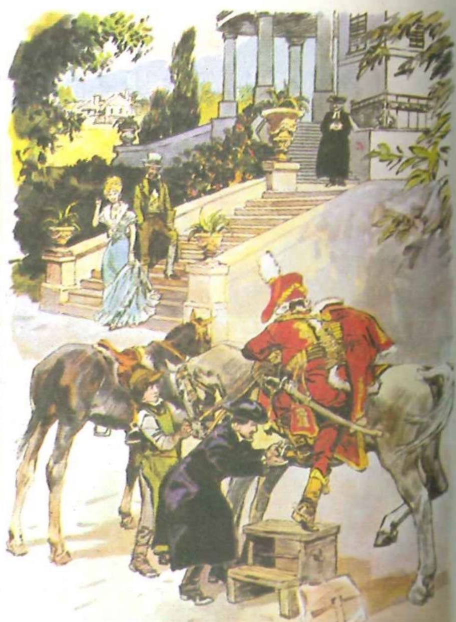

Régi ismerőse a kisdobosoknak, sőt azok szüleinek is. A kezdet kezdetétől, tehát 1952-től rajzolt a lapba. De könyveket is illusztrált, megrajzolta, megfestette a régi Tabánt és ő a magyar képregény „atyja".

Az életéről beszélgetünk. Pontosabban ő beszél, én hallgatok, néha kérdezek valamit, de ő csak legyint, nem érdekli ez a kisdobosokat...

— Életem első tíz évét a Palócföldön töltöttem, egy kicsi faluban. Apám gazdálkodó volt, ezért mindig sok állat volt a háznál. Itt szerettem meg az állatokat. Öt kutyánk mellett lovakat és szarvasmarhát is tartottunk. Elkezdtem állatokat rajzolni. A szüleim először meglepődtek, én pedig elhatároztam, hogy festőművész leszek. Amikor Pestre kerültünk, kijártam az állatkertbe, hogy állatokat lássak. Csodálatos világ volt. Olyan állatokat is láttam, amilyenekkel eddig csak a képeskönyvek lapjain találkoztam. Persze azokat is lerajzoltam. Csak azt tudom ajánlani minden gyereknek, ha teheti, figyelje és rajzolja, „szoborja" az állatokat. Nem baj, ha nem egészen élethűen sikerül. Élesedik a szem, ügyesedik a kéz, erősödik a megfigyelőképesség.

— A katonaságnál lovas tüzér voltam — folytatja. — Itt ismerkedtem meg a lósporttal. A lovak szeretete ma is tart. Szeretem rajzolni, sőt, mint a képen látható, még más formában is megörökíteni őket. Az iskolában rossz tanuló voltam, de az az igazság, hogy engem csak a rajzolás és a festés érdekelt. Természetes volt, hogy az Iparművészeti Iskolára mentem (akkor még nem volt főiskola). Nagyon jó tanáraim és nagyon jó osztálytársaim voltak.

— A II. világháború után körülnéztem a romos Budapesten, és úgy éreztem, itt senkinek nem kell a festészet, nem kell a kép. Ekkor szegődtem el a sajtóhoz grafikusnak. Büszke vagyok arra, hogy én még senkit „nem úsztattam" el, azaz mindig mindent időben szállítottam.

— A Kisdobosnál a kezdetek óta dolgozom. Zelk Zoltán volt akkor a szerkesztő. Hosszú évekig rajzoltam a lapnak, még akkor is, amikor az első képregényem megjelent. Ha én képregényt rajzolok, akkor nálam minden hiteles. Arra is vigyázok, hogy például más egy török lován a kengyel formája, mint a magyaron, hiszen a törökök papucsban jártak. A fegyverek is korhűek. Arra is ügyelek, hogy a figuráim ne hasonlítsanak egymásra, hiszen nem lehet ugyanaz az arc az egyik képregényben jó ember, ha már előzőleg gazemberként ismerték meg egy másik képregényben. Magam is írtam vagy tizenöt képregénynek szöveget, mert elégedetlen voltam a kapott szövegkönyvvel. De most már nem dolgozom, nyugdíjba mentem. Nem rajzolok képregényeket, a Füles is a régieket közli újra.

Ferenczy Ágnes

A tápióbicskei csata

Az 1849. év áprilisa: Hatvan, Tápióbicske, Vác, Nagysalló, Komárom mind-mind dicső állomás szabadságharcunk történetében.

De az április 4-i tápióbicskei csata bizony nem indult szerencsésen a magyarok számára. Nagykáta és Tápióbicske között mintegy öt kilométer van. Közöttük folyik el az akkor még igen mocsaras Tápió. Klapka tábornok hadtestével átvonult a hídon, a faluban azonban heves ellenállásba ütközött. Jellasics utóvédje alaposan ráijesztett csapatainkra, kik visszaözönlöttek a hídon Nagykáta felé. A visszavonulás során elvesztettünk néhány ágyút, egy üteg pedig a mocsárba ragadt.

Így járt Sulcz Bódog dandárparancsnok is, akit katonái vitézségéért Bátori előnévvel ruháztak fel. A derék tiszt — magát mindig csak fenegyereknek nevezte — a visszavonulók közül utolsónak maradt a bicskei parton, a hídra már nem tudott feljutni. Lovával a mocsaras Tápióba ugratott, s a nagy golyózáporban csak nehezen tudták kihúzni. Ekkor ért a hídhoz a német származású, magyarul csak igen gyatrán beszélő Leiningen-Westerburg Károly dandárjával. Csapatában a szabadságharc két legvitézebb, leghíresebb egysége a délvidéki harcokban megedződött 3. és 9. zászlóalj. A 3. zászlóalj vitézei csákójukon fehér tollat viseltek, a 9. a vörössipkások voltak. A pusztító tűzben a két zászlóalj összekeveredve rohant a híd felé. A híd közelében azonban az ellenség szeme előtt egymást kezdték el döngetni, mert azé a dicsőség, aki előbb ér a hídra.

A helyzetet Földvári Károly, a fehértollasok parancsnoka mentette meg. Így jellemzi őt naplójában Leiningen, a későbbi aradi vértanú: „Képzelj el egy kurta lábú, barna arcú kis embert, ki egy szemére vak, ki emellett mindig nagyon feltűnően öltözködik, és ki örökké rekedt: és előtted áll Károly bácsi-m bájos képe. — Első pillanatra rablónak tartanád, de ha ép szemébe nézel, annyi jóság és kedélyesség csillog benne, hogy elfelejted külsejét. Földváry Magyarország első katonája." Előre lovagolt, a vörössipkások zászlótartója kezéből kikapta a lobogót, és „Utánam, fiúk!" kiáltással a hídra vezette az egymással acsarkodó katonákat. A két zászlóalj egy emberként rohant utána. A 3. zászlóalj követte parancsnokát, a 9. a zászlóját nem hagyhatta cserben. A csata hamarosan eldőlt. A heves roham elsöpörte a hídról az ellenséget, akik rövidesen a faluból is visszavonultak, hátrahagyva a zsákmányolt ágyúkat.

Történt még egy emlékezetes párbaj is a Tápió mentén. A csata elején vívta Sebő Alajos, a „Császár-huszárok" alezredese, Riedesel őrnaggyal, aki a báni huszárokat vezette. A hatalmas testű Riedesel őrnagy a császári hadsereg legjobb vívója volt. Huszárai üdvrivalgása közepette Sebő, aki a karján ugyan megsérült, remek vágással leterítette az osztrák tisztet. Az emlékezetes párviadalt és a híd elfoglalását Than Mór örökítette meg vízfestményein, írásban pedig Jókai Mór.

Ma a békésen kanyargó Tápió mellett szépen kialakított park közepén néz le a hídra Jankovich Gyula 1910-ben készült honvédszobra.

Csallóközi Zoltán

Leiningen-Westerburg Károly
Szamossy Elek litográfiája

Egyszer volt

A Magyar Tudományos Akadémia épülete

Kedves Dorka!

Úgy terveztem, hogy márciusban Budapesten maradok, és felkeresem a Néprajzi Múzeumot és a nagy reformkori alkotásokat. Azt gondoltam, hogy az 1848-as forradalom és szabadságharc 140. évfordulójára valami gyönyörű néprajzi kiállítást rendeznek a Néprajzi Múzeumban. Nem így történt. A Tavaszi Fesztiválra készülnek. Indián és kubai festők képeiből lesz kiállítás, és látható majd a cigányok életét bemutató fotókiállítás is. Most csak a számomra nagyon érdekes állandó kiállításon nézelődhettem ismét: Az őstársadalmaktól a civilizációkig. Sokszor megcsodáltam már az eszkimók, őserdei indiánok, afrikai néger törzsek tárgyait, elképzeltem életüket.

Ebben a múzeumban csaknem kétszázezer tárgyat őriznek. A földművelés, az állattartás, a halászat, a vadászat szerszámait, a népi építkezés, a kismesterek eszközeit, bútorokat, kerámiát, textiliát, nagyon sok viseletet. A magyar nép életének tárgyi emlékei mellett szép nemzetközi anyagot gyűjtöttek a kutatók. Fotók, kéziratok, kották, fonográffelvételek, könyvek segítik a tudósokat és az egyszerű látogatókat a múlt megismerésében.

A márvány lépcsőcsarnok mennyezetét Lotz Károly freskói díszítik. A Néprajzi Múzeum gyönyörű épületét 1896-ban Hauszmann Alajos építette. A homlokzatát díszítő háromlovas római versenykocsi Semsey Károly alkotása. A többi szobrot Fadrusz János és Zala György készítette.

Átvágtam a Kossuth téren, s a Duna-parton elsétáltam a Lánchídig. Megálltam egy kicsit a Magyar Tudományos Akadémia épülete előtt egy göcsörtös vén akác mellett. Majd körbejártam Széchenyi István hatalmas szobrát. Átgyalogoltam a Lánchídon. A budai hídfőnél szemébe néztem a két kőoroszlánnak, elolvastam a feliratokat, majd a siklón felmentem a várba. A kőkorlátra támaszkodva sokáig néztem az elém táruló gyönyörű várost. Lenn a Duna szürke szalagja. Lassan, méltóságteljesen hömpölygő vizén itt-ott egy hajó. Balra a Margit hídon sárga villamosok siklottak ide-oda. Szemben a felújított Lánchídról autófolyam áradt a köralakú Clark Ádám tér felé, majd kettévált. Egy része eltűnt az Alagútban, a másik része a Gellérthegy felé robogott. Jobbra az Erzsébet híd fehér kecses íve, alább a Szabadság híd világoszöldje látszott. A túlsó parton a Parlament, az Akadémia szürke épülete, a Szent István bazilika kupolája, a modern szállodák sora vonzotta a tekintetemet.

A sikló utasokat hozott. Vidám, hancúrozó gyerekeket. Erősen palóc nyelvjárásban beszéltek. Mint kiderült csehszlovákiai magyar gyerekek. Megszólalt a vezetőjük: „A Lánchidat Széchenyi István, a „legnagyobb magyar" építette. Clark Ádám angol építész tervei alapján. Széchenyinek köszönhetjük az akadémiát is.

hogy is volt?

1825-ben birtokainak egy évi jövedelmét ajánlotta fel, hogy elősegítse a magyar nemzet fejlődését és gazdasági haladását." A gyerekek után két angol úr érkezett. Szavaikat nem értettem, de tisztán kivettem Széchenyi és Clark nevét. Ők is elmentek. Pár percig egyedül maradtam. Behunytam a szemem, s elképzeltem, milyen lehetett a Duna hidak nélkül. Milyen lehetett a régi Pest és Buda külön városként?

Hazafelé átsétáltam a Lánchídon és eszembe jutott egy mulatságos történet a hídról és Széchenyiről. Kikerestem Lengyel Dénes könyvéből. Azt hiszem, neked is tetszeni fog.

Mennyit fáradozott, menynyit küzdött Széchenyi István, míg a Lánchíd építésének tervét elfogadtatta!

Pedig milyen világosan megmagyarázta, hogy az ország fővárosa nem maradhat állandó híd nélkül, és a Lánchíd megépítésével az ország egészséges vérkeringését teremtik meg. Addig-addig magyarázta, míg kezdték már érteni a nagy eszmét, de azért az egyik beszéde végén felállt egy öreg táblabíró, és azt kérdezte tőle:

— Ugyan már, nemes gróf, minek az a Lánchíd arra a rövid időre?

A táblabíró úr a maga életkorára gondolt — eszébe se jutott az országos haszon.

Amikor aztán Pest megye választmánya foglalkozott az üggyel, Széchenyi hatalmas szónoklatban részletesen kifejtette, milyen haszon származik a híd megépítéséből, nem feledkezett meg a főváros szépségének ábrázolásáról sem.

A hallgatóság fellelkesült, ilyen közbekiáltásokat lehetett hallani:

— Szép! Dicső! Remek!

Széchényi pedig csak ezt várta! Beszédét így fejezte be:

— De ha ilyesmi üdvöst, szépet, nagyot és dicsőt kívánunk előállítani, bizony kissé szögre kell akasztanunk kiváltságainkat, zsebünkbe kell nyúlnunk és — vámot fizetnünk az új hídon. Javaslom tehát a hídvám fizetésének bevezetését, bár ismerem a kiváltságos osztályok rögzött idegenkedését minden közteherviseléstől.

Ezt az idegenkedést bizony jól ismerte. Mindjárt fel is szólalt az egyik öreg táblabíró, és azt mondta:

— Nem hittem volna, hogy öcsémuram ennyire megunta azt a kis nemesi szabadságát.

De ez még csak hagyján! Az egyik megyei tisztviselő lángba borult arccal, magából kikelve ezt kiáltotta Széchenyi felé:

— Inkább Paksra kerülök le, úgy megyek át a Dunán, de nemesember létemre hídvámot nem fizetek!

A többség nem így gondolkozott: Széchenyi tervét elfogadták. A választmány kimondta, hogy a híd tervét pártfogolja, és a hídpénz eszméjét elfogadja.

Szeretettel:

Balázs

A Lánchíd

Fotók: Karasz Lajos

Kisdobos jelképek és 1848

Jóval több, mint száz év előtt
pörgette meg a dobverőt
a harc előtt vérharmatos
mezőn az első kisdobos

Fuggert Ferenc: A kisdobos (részlet)

1848. szeptemberében Kossuth Lajos fegyveres felkelésre szólította a magyar népet. Hívó szavára, mintha a földből termettek volna, új honvéd zászlóaljak, önkéntes csapatok sereglettek elő. A haza megmentésére a diákok is fegyvert fogtak. Gyerekek is beálltak a magyar honvédseregbe. Akik még nem bírták el a fegyvert, lövedékeket készítettek, tüzéreknek álltak vagy dobosok lettek. Mivel termetre is alacsonyabbak voltak a katonáknál, kisdobosoknak nevezték őket. Támadás, roham előtt gondosan megtisztogatták a harci dobot, jól megfeszítették rajta a bőrt, hogy hangosan peregjen, a dobverőket is alaposan megvizsgálták, nem törött-e, vagy repedt.

A 48-as kisdobosok utódai a most élő kisdobosok. A jelvényükön a Kossuth-dob ugyanolyan mint őseiké, a 48-as kisdobosoké volt.

A kisdobos elnevezésen és a jelvényen kívül más jelkép is született az 1848-as szabadságharc idején. Petőfi Sándor Csatadal című versében ELŐRE! jelszóval buzdította a 48-as honvédeket a haza védelmére. Az úttörőmozgalom megalakulása óta ezzel a jelszóval köszöntik egymást és vezetőiket a kisdobosok és az úttörők.

A magyar nemzeti zászló piros-fehér-zöld színei láthatók az úttörőcsapatok zászlaján is. Ez is a szabadságharchoz kötődik, mert 1848-ban a 21. törvénycikk első paragrafusa avatta a piros-fehér-zöld zászlót a magyar nép hivatalos zászlajává.

Bózvári József

Tapintható történelem

Úgy mesélik, a szabadságharc leverése után a megmentett honvédzászlókat a katonák darabokra vágták, szétosztották egymás között, és ereklyeként őrizték. Azt remélték, egyszer újra összevarrhatják majd. Így szállt apáról fiúra a babérkoszorúba foglalt 48-as zászlódarab; képkeretbe rakva, a tiszta szoba féltve őrzött ékességeként.

A zászló fontos jelkép. Mi, akik — szerencsénkre — harcokat nem ismerve nőttünk fel, csak ünnepek alkalmával látjuk őket a házak falán, a hidak korlátain, a szobrok tövében. Nekünk olyan jelkép a zászló, mint az ünnepi ruha. A város, a vidék ünnepi ruhája.

Mindez az Országos Hadtörténeti Múzeumban, a történelmi zászlók között járva jutott eszembe. Ésik Nóra, a múzeum munkatársa kalauzolt a 48-as kiállítás termeiben, és mesélt. Ahogy hallgattam, a tárgyak személyes ismerőseimmé, barátaimmá váltak; a fegyvereken ott éreztem ükapáink kezenyomát, a lótakarón képzeletemben meg-megcsillant ükanyáink hímzőtűje, a zászlók alá érve hallottam a dobpergést, a bátorító „előre" kiáltást. Így kerülhet helyére a tárgyak, a jelképek értéke, valós tartalma.

— A régi fegyverek valóságos mesterművek — mondja Ésik Nóra. — Gyöngyházberakás, drágakő díszíti őket. Az ötvösművészet remekei. A gyerekek szívesen veszik kézbe, a többi tárggyal — például zászlóval, dobbal — együtt.

— Itt nem érvényes a „mindent a szemnek, semmit a kéznek" elv?

— Nem. Nálunk tapintható a történelem. Vannak olyan múzeumi foglalkozásaink, ahol a gyerekek kezébe adunk bizonyos tárgyakat, tárgymásolatokat. Kezdetét veszi a tárgyak „meséltetése". Szóba kerülnek az adott kor eseményei, életkörülményei, ipara. A beszélgetést egy kiállítás közös megtekintése követi. Együtt énekelünk, verselünk, és örülünk a múlt felfedezésének.

A zászlók szélén megérintett piros, zöld lángnyelvek, a megtapogatott Gábor Áron ágyú mind-mind kézfogás a múlttal, az ősökkel. Ezért kell múzeumba járnunk, hogy megismerjük, megszeressük történelmi emlékeinket, hogy tudjuk, mitől vagyunk magyarok, miben különbözünk és mennyiben vagyunk hasonlók más népekhez.

— Úgy hallottam itt kisdobosokat is avatnak.

— Igen. Szép hagyomány ez a múzeumban. Az úttörőcsapatok kérésére évek óta rendezünk kisdobos és úttörőavatást a 48-as emlékek között. Az ünnepi alkalom, a történelmi zászlók tisztelgése, a korhű katonazene ilyenkor közénk varázsolja 48 szellemét. Amikor az időjárás engedi, az Esztergomi bástyán rendezzük meg az avatást. Onnan jól láthatók az 1849-es budai ostrom alkalmával a múzeum homlokzatába ékelődött ágyúlövedékek. Ez is összekapcsolja a múltat a jelennel.

Kiérünk a múzeum elé. Látom, már rügyeznek a fák. A Tóth Árpád sétány délelőtti, még éles, hideg fényeiben morzsa után kutatnak a galambok, labdát kergetnek a kisgyerekek.

— Mit tehetnek a mai gyerekek 48 örökségéért? — kérdezem Ésik Nórától.

— Annyit tehetnek, hogy „nem engednek a 48-ból": megismerik a történelmet, rendet tesznek saját fejükben, és nem keresik Petőfi mellett a török világ emlékeit.

Zentai Mari

Összeállította Gaál Ödönné, rajzolta Görög Júlia

A HELYES TÁPLÁLKOZÁS HETEDIK TANÁCSA:
Egyél minél több rostos ételt!
A ZÖLDSÉGEK, GYÜMÖLCSÖK, A HÜVELYESEK, A KORPÁS ÉS BARNA KENYÉR FOGYASZTÁSA NAGYON EGÉSZSÉGES.

NAPSUGÁR PROGRAM

Aki friss és egészséges akar lenni, ne feledkezzék meg a természetjárásról!

Tartsatok velünk!

A „Márciusi staféta" történelmi játék az 1848/49-es forradalom és szabadságharc emlékére.

Minden településen, városban és faluban találtok a szabadságharc résztvevőiről elnevezett utcákat, teret, emlékművet, középületet, esetleg sírokat. A legismertebbek Kossuth, Széchenyi, Bem, Táncsics, Petőfi, Jókai, Vasvári stb. Fürkésszétek ki, kik voltak még azok a katonák, hősök, honvédek, politikusok, írók, költők, akik szintén résztvevői voltak a szabadságharcnak. Ezeken az emlékhelyeken helyezzetek el kis nemzetiszínű zászlókat. A környezetszépítők ezeket a helyeket jó előre biztosan rendbe is hozzák.

Azok a kisdobosok, akik az ország olyan területén vagy annak közelében laknak, ahol a harcok folytak, csatlakozzanak ahhoz a tavaszi túrához, mely a helyi események színterére vezet benneteket.

Nyílik már a gólyahír is!

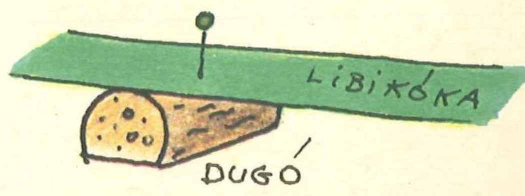
TAVASZ
NYÁR
ŐSZ
TÉL

Négy évszak

Két keresztvonallal egy jó nagy kört négy részre osztunk. A négy évszak — négy pajtás — középen, a sarkokban helyezkedik el. (A sarkok a kört felosztó vonalak találkozásánál vannak.) Adott jelre előrejönnek és igyekeznek a menekülő játékosokat megfogni. A menekülők bárhol futhatnak a körben, míg az évszakok csak a saját birodalmukban (vonalat nem léphetnek át). Az évszakok a területükön elfogottakat elviszik a sarokba, s ott leültetik őket. Az „r" betűs hónapokban csak guggoljanak. Amikor már csak négy játékos van, akiket még nem fogtak meg, a játékot megállítjuk: a következő játékban ők lesznek az évszakok. Ezután minden évszak megszámolja foglyait. A játékvezető jegyzi az eredményt. Jó játékot!

Kivágós

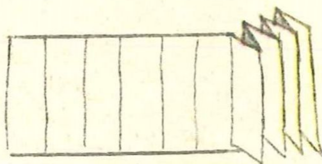

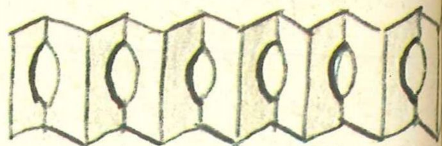
Állatóvoda

Győrffy Anna munkája

Leírását lásd a 25. oldalon!

mindegy... Ide figyelj, Kacifánt! Azonnal segíts rajtam! Szerezd vissza a koronámat Fidibusztól, aki ravasz csellel elvette tőlem... A koronámat hozd vissza, engem pedig szabadíts föl...

— Nem értem — ámult-bámult Kacifánt. — Fidibusz szerint te vetted el az ő koronáját, és nekem kell tőled visszaszerezni...

— Jellemző... — sóhajtott Sóbálvány. — Ilyen ravasz ez a Fidibusz... És te hittél neki! Ej, hej, bej! Kukorica, gezemice tej...

— Mit mondtál? — Kérdezte Kacifánt.

— Semmi, semmi! — legyintett Sóbálvány, már amennyire egy sóbálvány tud legyinteni. — Te csak fordulj vissza szépen, birkózd le Fidibuszt, a nagy alakoskodót, és hozd el nekem a koronáját... Vagyis vedd vissza az én koronámat, igen!

Kacifánt zavartan pislogott. Itt valami nincs rendben.

— Jó — mondta aztán megadóan. — De azt kérem tőled, hogy menjünk együtt.

— Hogy mehetnénk! — kiáltott a másik. — A sóbálványok nem tudnak járni. Én meg ide is vagyok ragasztva, méghozzá műanyagragasztóval... Bizony... Ez is az álnok Fidibusz műve... Menj, Kacifánt, manók gyöngye, birkózz, és hozd a koronát!

Nem? No, akkor elmesélem, hogy mi történt a minap Kacifánttal, amikor fújt a szél, az a híres, nevezetes északi szél, és a mi manónk nekivágott nagy báránybőr bundában, füles, kék sapkában az ismeretlennek.

Megmondom kerek-perec, hogy Kacifánt egyszerűen leesett valami barlangba. Valami lukon át valami homályos üregbe, egyszóval az alvilágba, és amikor leesett, azt gondolta, hogy menten eléje toppan az ördög, és bekapja. De se toppanás, se kapás, csak távoli jajgatás szűrődött hozzá, és körben nagy cseppkövek derengtek, smaragd és rubin tömbök, kúpok és kockák, óriáskavicsok fehér szalaggal a fejük búbján, köztük szerteszét tekergő utak.

Nos, gondolta Kacifánt, ha itt valaki jajgat, akkor az nem az ördög, hanem egy bajbajutott. Segítek rajta! S már lépkedett is a hang irányába, már oda is ért, és látta, hogy a jajgató egy kopasz, gombszemű, krumpliorrú valaki. Valami kódisféle. A nadrágja rongyos, a könyöke foltos, az inge kockás és így szól Kacifánthoz.

— Haj, haj, kukorica haj! Hej, hej, gezemice tej! De jó, hogy erre tévedtél, Kacifánt! Azonnal legyél a segítségemre!

Nem tetszett Kacifántnak a parancsolgatás, még a furcsa szavakkal együtt sem tetszett (pedig azokat

A címoldal Hegyi Márta munkája

Kacifánt az Álom utca 99-ben lakott, és csak akkor mozdult ki onnan, ha jó kedve volt, ha hívták, ha fölmérgesítették, — vagy ha fújt a szél. Amikor fújt a szél, és az ablaktáblák nyögdécseltek, a kémény pedig hujjogott, Kacifánt azt mondta: „Kívül tágasabb!” És már ott se volt. Már neki is vágott a nagy ismeretlennek. S amint nekivágott, már bele is gabalyodott valami jó kis kalandba. Mert Kacifánt, a manók gyöngye úgy vonzotta magához a kalandokat, mint mágnespatkó a vasreszeléket. Remélem, valamennyien láttatok már mágnespatkót és nem tévesztitek össze a mákospatkóval.

Kacifánt ment, és mindent elmondott szép sorban Fidibusznak.

— Kacifánt! — kiáltott Fidibusz. — Nem akarok hinni a fülemnek... Ilyen ostoba lennél? Képes lennél hinni az álnok Sóbálványnak? Ezt nem teheted... Ej, hej, bej!

— Mit mondtál? — kérdezte Kacifánt. — Gezemice tej?

— Én azt nem mondtam... — tiltakozott Fidibusz. — Én azt se tudom, mi az a gezemice... Eszik vagy isszák...

De most már nem lehetett Kacifánt manót becsapni! Egyszerre megvilágosodott előtte minden.

— Te, Fidibusz — mondta Kacifánt, a manók gyöngye csendesen, rejtelmesen —, nem te vagy véletlenül Sóbálvány? Nem akarod te itt a bolondját járatni velem? Nem vagy te véletlenül varázsló, aki hol ennek, hol annak adja ki magát?

Fidibusz persze tiltakozott, de ekkor Kacifánt ránézett, olyan hosszan és erősen és mélységesen, ahogy csak ő tud nézni, és a turpisságot nem lehetett tagadni tovább. Most már csak az volt hátra, hogy az alvilági varázsló visszaröpítse Kacifánt manót az Álom utca 99-be, amit meg is tett nyomban, s mert közben a szél is elállt, Kacifánt, a manók gyöngye bebújt aludni az ágyába.

nagyon kedvelte a mi manónk!), de egyelőre erősebb volt a kíváncsisága.

— Honnan tudod a nevemet, és ki vagy, mi vagy, és mit segítsek?

— Király vagyok, nem látod? — méltatlankodott a másik. — Én vagyok Fidibusz király, a földalatti barlangász, de a koronámat elrabolta a szomszédom, bizonyos Sóbálvány, és azt mondta, hogy addig vissza nem adja, míg meg nem mérkőzik Kacifánt manóval. Siess hát, fektesd két vállra, és hozd vissza tőle a koronámat, hogy mindenki lássa: király vagyok!

Kacifánt megvakarta a feje búbját. Ami sok az sok.

— Ide figyelj, te jajgató, te koronátlan Fidibusz! Arra válaszolj, hogy honnan tudod a nevemet?

— Lári-fári, hej, gezemice tej, mindenki tudja azt, hogy ki vagy! Három nap, három éjszaka várjuk már, hogy gyere, és legyőzd Sóbálványt!

— Sóbálvány is várja? — kérdezte Kacifánt hitetlenkedve és értetlenkedve.

— Várja, várja! — bólogatott Fidibusz. — Alig várja, hogy elhúzza a nótádat! Hogy kiporolja a nadrágodat!

Kacifántnak kezdett elmenni a kedve az egésztől.

— Nagyon erős az a Sóbálvány? — kérdezte.

— Meghiszem azt! — rikoltott Fidibusz. — Különben nem adtam volna neki a koronámat! Ha legyőzöd, megérdemlem, hogy visszakapjam...

— És ha nem győzöm le? — kérdezte Kacifánt.

— Azt próbáld meg, te gezemice! — dühösködött Fidibusz. — Még mit nem! Nem érted, hogy újra koronás akarok lenni?! Nem érted, hogy segítened kell?!

— Jó, jó... — morogta Kacifánt. — Megyek már... Csak nem kedvelem, ha parancsolgatnak... Segítek én, de jobban szeretem, ha kérnek rá...

De akkor már neki is vágott Kacifánt újra az útnak. Ha már leesett a lukon — gondolta —, akkor végére jár a dolognak. De már meg is érkezett, bizony... Ezt abból vette észre, hogy rádörrent Sóbálvány.

— Állj! Egy lépést se tovább! Sóbálványt keresed, nemdenem?!

— Nemdenem, dehogynem... — mondta Kacifánt kicsit megszeppenve.

— Ezt meg hogyan értsem? Igen vagy nem? Talán bizony nem te vagy Kacifánt?!

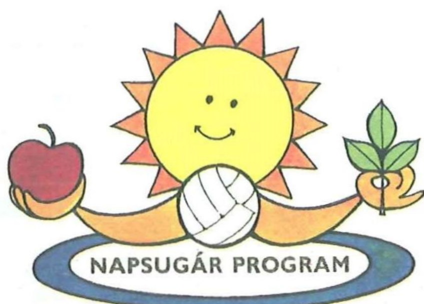
— De — bólintott Kacifánt. — Én vónék.

— Vónék, vónék... — dohogott Sóbálvány kicsit megenyhülve. — Micsoda beszéd ez... No

Márciusi jeles napok

Március 8-án
a nőket köszöntik 1910 óta. Először Dánia fővárosában, Koppenhágában.
Március 12-e
Gergely napja, a Gergely-járás népszokás. A gyerekek verselve, énekelve elsősöket verbuváltak az iskolába és adományt gyűjtöttek tanítójuknak.
Március 15-e
az 1848/49-es forradalom és szabadságharc kitörésének napja.
Március 21-e
a Magyar Tanácsköztársaság megalakulása 1919-ben.
Március 21-e
a természet öröknaptára szerint a napéjegyenlőség ideje. A Nap kel 5 óra 45 perckor és nyugszik 17 óra (azaz délután 5 óra) 58 perckor. Ezen a napon (és szeptember 23-án) annyi ideig tart a sötétség, mint a világosság.

Légy jókedvű, szeresd az embereket, örülj az életnek!

Azt hihetnéd ez a legegyszerűbb szabály, pedig még az örömöt és a szeretet is tanulni kell. Minden ilyen dolognak az alapja az önismeret. Tudnod kell, mire vagy képes, mik a hibáid. Az effajta önismerethez kellenek a szüleid és testvéreid, a barátok, osztálytársak, akik tükröt tartanak eléd, és segítenek kijavítani hibáidat. Persze nehogy azt hidd, hogy van hibátlan ember, csak mindig törekedni kell arra, hogy az ember a „legjobb formáját" hozza. Te abban a korban vagy, amikor nagyon sokféle hatás ér, és nagyon sokat változol. Az iskolában — akár tetszik, akár nem — együtt kell élned az osztálytársaiddal, a tanítóiddal nyolc évig. Ha el tudod fogadni a többieket — hibáikkal együtt —, akkor máris könnyebb dolgod van. A megértés egy lépést jelent a szeretet felé. (Ez persze nem jelenti azt, hogy el kell fogadnod, ha mondjuk a padtársad örökké verekszik.) Nehéz innen a papírról tanácsokat osztogatni, de én bízom abban, hogy mindig lesz melletted olyan felnőtt, aki a nehéz helyzetekben vagy bizonytalan ügyeknél segít neked.

Vannak emberek, akik mindig a legrosszabb oldaláról nézik a dolgokat. El lehet keseredni egy rossz osztályzat miatt, de ez a rossz osztályzat arra is sarkallhat, hogy megmutasd, te többre vagy képes. Szabó Magda írónőtől hallottam egyszer: tanulni nem jó, de tudni igen. Ha ennek az „igennek" az örömét megérzed, már könnyebben mennek a dolgok. Aztán ha körülnézel, annyi mindennek lehet örülni: hogy nőttél tavaly óta két centit, hogy az iskola előtt már kipattantak a fák rügyei, hogy kisütött a nap. Nem akarom én itt felsorolni az élet számtalan apró örömét, csak arról akartam néhány sort írni: hogy élni jó dolog, főleg akkor, ha az ember egészséges.

Ha jó a közérzeted, ha pihent vagy, akkor még örülni is könnyebben tudsz. Ezért én úgy gondolom, hogy a testi-lelki egészségedre egyaránt vigyáznod kell.

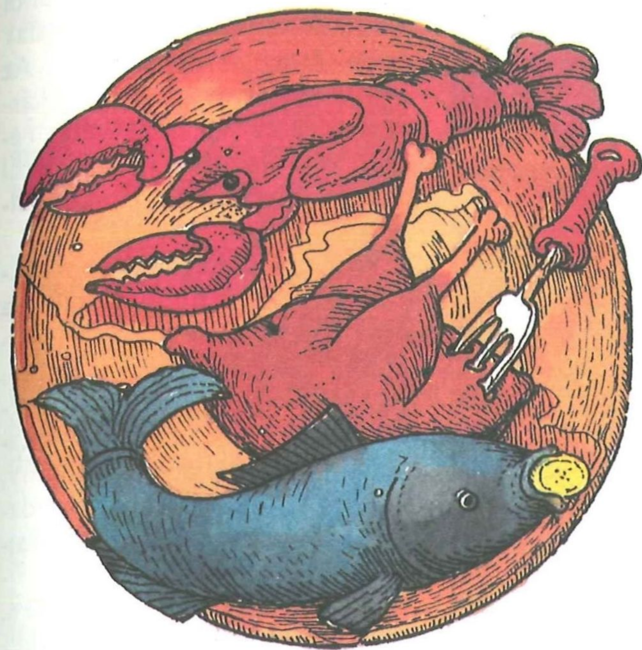
*

Búcsúzóul, a sorozat végére érve, mi mást kívánhatnék nektek, mint azt, hogy legyetek boldog, vidám, egészséges gyerekek!

Dr. Czeizel Endre

Bilics Violetta linóleummetszete, Gencsapáti

A háromfogásos ebéd

Egyszer egy szegény ember elment a vendéglőbe, s mondta a pincérnek, hogy háromfogásos ebédet kér.

Azt kérdezi a pincér:

— Milyen legyen az a három fogás?

A szegény ember azt felelte:

— Az első fogás legyen a hátra is, előre is, a második legyen a le is, fel is, a harmadik pedig az ide is, oda is.

Ment a pincér a konyhára, s mondta, hogy miféle rendelést kapott, de a szakácsok nem értettek semmit belőle. Hívták rögtön a fővendéglőst, de hiába, mert ő sem jutott semmire.

Akkor a fővendéglős odament a szegény emberhez, s azt mondta neki:

— Hallod, te szegény ember, most tiszta ingyen megebédelhetsz, csak fejtsd meg az értelmét annak, amit mondtál.

A szegény ember elkezdte, hogy:

— A hátra is, előre is jelenti a rákot; a le is, fel is jelenti a galambot; az ide is, oda is jelenti a halakat. Ezeket most kisütve kérem.

A szegény ember csakugyan megkapta a finom ebédet, s még ki sem kellett fizesse. Amikor jóllakott, elment tovább az útjára.

Mese a jussát követelő fiúról

Azt mesélik az öreg Pityke Elekről, hogy sok gyermeke volt, de egyikkel sem volt annyi baja, mint a legnagyobbik fiúval. Mert a legnagyobbik fia munka nélkül akart megélni, ráadásul a jussát már az apja életében állandóan követelte: kérte, hogy az apja időnap előtt mérje ki neki a jószágrészt.

Egyik nap azt mondja a fiának az apja:

— Állj meg, fiam, mert most kiadom a te jószágrészedet.

Avval mindjárt előszerelt egy méterest, s nekifogtak a munkának. Először keresztülmérték az udvart, azután hátramentek, s a csűrön hátulról mértek eléfelé. Mikor elértek a kapuig, Elek bá' azt mondta a fiának:

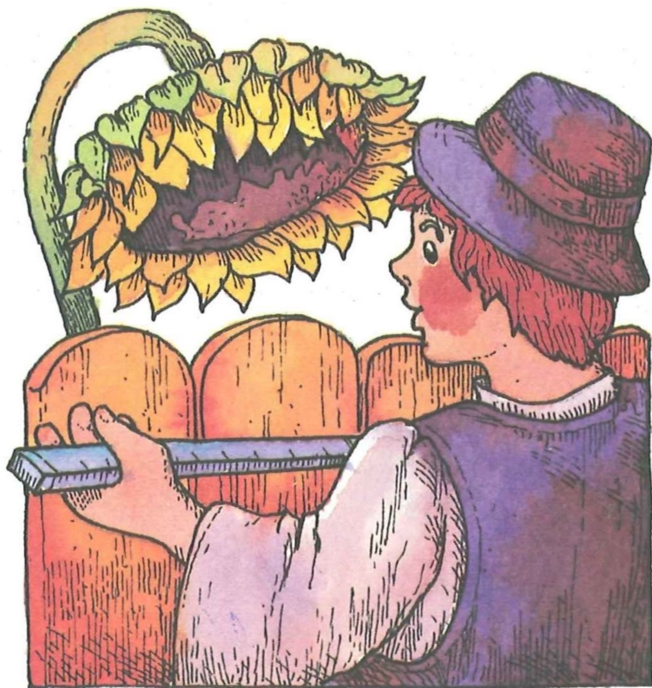
— Menj ki, fiam, az útra, s a méterest húzd ki a kapu alatt.

Mikor a fiú a méterest kihúzta az útra, hát azt mondja az apja:

— Na, fiam, ami a kapun belül van, az mind az enyém és a te dolgos testvéreidé. Ami pedig a kapun kívül van, az egész a te részed. Most mérjed a méteressel le is, fel is végig az utat.

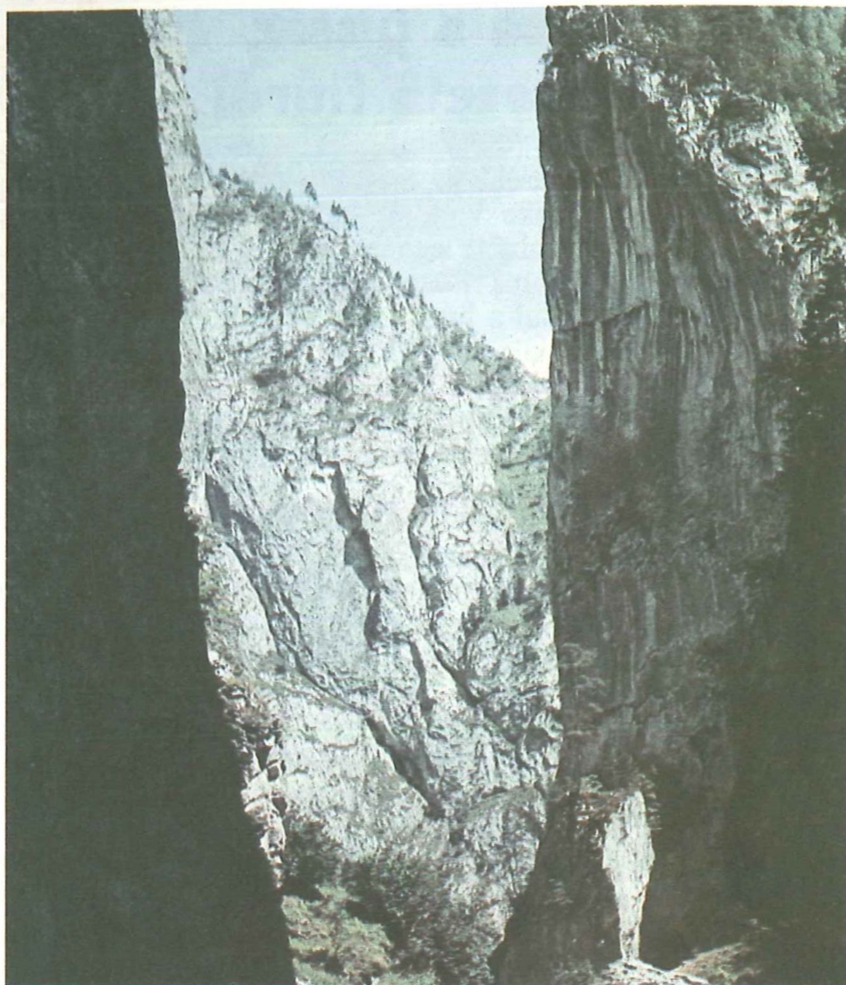
Így értette meg a fiú, hogy munka nélkül nem juthat semmire.

Ráduly János mesegyűjtéséből

Hegyi Márta grafikája

A szerző felvétele

Szakadékok, szurdokok

Jártatok-e már a Rám-szakadékban? Ha nem, menjetek el mielőbb, mert ez hazánk egyik legszebb természeti látnivalója. Kis patak rohan alá a sötét vulkáni kőzettömbök között, a meredek szakaszokon vízesésként zúdulva alá. Láncokba kell kapaszkodni, a szétfröccsenő víz arcunkba csap.

Persze, ne egyedül menjetek, mert a hely veszélyes is lehet. Különösen télen, ha jéggé fagynak a vízesések. Ilyenkor súlyos balesetek is előfordulhatnak. Én egyszer gyerekkoromban meggondolatlanul vágtam neki a Rám-szakadéknak. Felülről ereszkedtem lefelé a csupajég patakmederben, de mintha meredek korcsolyapályára érkeztem volna. Egyszercsak megcsúsztam, s kezdtem száguldani, mint valami bobversenyen. Szerencsére elkaptam egy fatörzset, amely közel volt hozzám. Ennek köszönhettem a megmenekülésem.

Néha nyáron is veszélyesek a szakadékok, ha egy nagy zivatar elől nem tudunk idejében kijutni belőlük. Egy alkalommal az éjszakát is ott kellett töltenem. A patak vize sok méteresre duzzadt, nagy korhadt fatörzseket sodorva magával. Egy meredekebb sziklapárkányon kuporogva dideregtem át az éjszakát, a villámok fénye néha megvilágította a tajtékzó patakot.

Pedig hol van a Rám-szakadék a föld nagy szurdokvölgyeihez képest! Ahol nem egy kis patak, hanem egy folyó tör magának utat a sziklafalak között. A Kárpátokban számos fantasztikus völgyszoros van, ahol a folyók szinte függőleges falak közé faragták medrüket. Az egyik legismertebb a Békás-szoros, amely a hegyomlás révén keletkezett Gyilkos-tótól vezet a kárpáti hegyláncok külső oldalára.

A szurdokvölgyekben feltárul a hegyek belseje, mintha egy tortát késsel felszeletelnénk. Jártam Kréta szigetén, Európa leghíresebb szurdokvölgyében, a Szamária-szakaban. Ez néhol olyan keskeny, hogy két ember összefogódzkodva egyik oldalától a másikig ér. A napfény csak déltájban jut el a hasadék mélyére. Jól látszanak itt azok a 300 millió éves kőzetrétegek, amelyek valamikor ősi tengerekben rakódtak le, majd összetorlódva, gyűrődve több ezer méter magas hegyláncként emelkedtek ki a vízből. Fantasztikus látvány ez, meggyűrt pokróchoz hasonlító rétegek ezrei alkotják a szurdok falát.

Jártam a Föld legmélyebb szurdokvölgyében is, amely ugyan nem olyan híres, mint az észak-amerikai Grand Kanyon, de ha lehet, még félelmetesebb A Föld legmélyebb szurdokvölgye Dél-Amerikában van, az Andok hegyláncai között. A Colca folyó faragta itt medrét az útját álló vulkánok oldalába, hogy vizét a Csendes-óceánba juttathassa. Egy kis sziklára kapaszkodtunk, s alattunk 3 és fél kilométeres mélységben a folyó csak keskeny fehér szalagnak tűnt. De a fejünk felett, felfelé még vagy 3 kilométer magas lejtők tornyosultak, egészen fel a vulkánok örök hóval borított csúcsáig, ahol kiterjesztett szárnyú óriási kondorkeselyűk keringtek.

Dr. Juhász Árpád

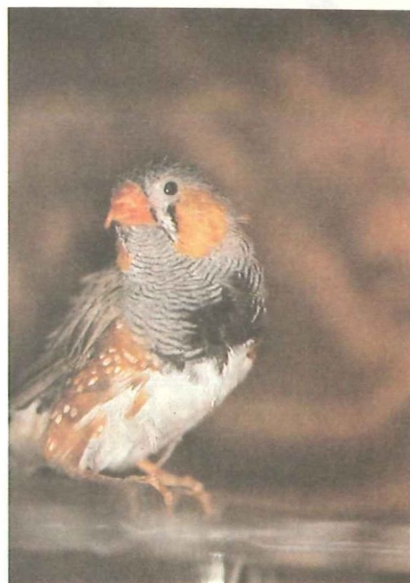
Kedvenceink a lakásban

A zebrapinty

Ez a távoli Ausztráliából származó kedves, könnyen szelídíthető és viszonylag igénytelen tarka madárka sok gyerek kedvence lett. Nagyon társaságkedvelő, ezért a leghelyesebb párban tartani. A kiszínezett hím szeme mögött tojás alakú téglavörös folt van, torka és begye feketével mintázott, oldalait piros alapon fehér petytyek díszítik. A tojó sokkal egyszerűbb színezetű, de a csőre a híméhez hasonlóan piros. A tenyésztés eredményeképpen különböző színváltozatokat ismerünk, de van teljesen fehér zebrapinty is.

Szaporításukhoz egy tág nyílású fészekodúra van szükség, amelyet helytakarékosság miatt legjobb kívülről erősíteni a kalitkára. A fészek szára fűszálakból épül, ezt a hím hordja szorgalmasan az odúba, ahol a tojó átveszi, és elrendezi őket. A fészek béleléséhez kedvelik a fehér tollpihéket, ezeket még később, a fiókanevelés alatt is hordják az odúba. Egy-egy pár tavasztól őszig 3-4 alkalommal is költhet, egyszerre 4—6 fiókát nevelnek. Mindkét szülő üli a tojásokat, amelyekből 12-13 nap elteltével bújnak ki a kezdetben csupasz és zárt szemű fiókák. Felnevelésükhöz a szülőknek változatos táplálékot kell biztosítani. Szívesen fogyasztják a csíráztatott apró magokat (köles, muhar, len), az apróra vágott keménytojást, de ne feledkezzünk meg a friss tyúkhúrról sem. A kicsinyek 17-18 napos korukban hagyják el a fészket, s szüleik rövidesen újabb költéshez látnak. A már önálló fiatalokat külön kalitkába kell áthelyezni, hogy a tenyészpárt ne zavarják. Ha a tenyésztésnél nehézségek mutatkoznak (pl. a tojó nem tojik, nem kotlik, a tojások nem fiasak, kidobálja, nem eteti a kikelt fiókákat), néhány próbálkozás után célszerű a nőstényt kicserélni.

Fotó: Bécsy László

Schmidt Egon

A madarak és fák napjára

két szép könyvet ajánlunk. Mindkettőt a Móra Könyvkiadó adta ki. Közös bennük, hogy a természet megismerésére, szeretetére és megóvására kérik olvasóikat.

Fecskét látok, szeplőt hányok a címe **Schmidt Egon** legújabb ismeretterjesztő könyvének, mely arra hívja fel a figyelmet, hogy „népünk kedves madara", a füstifecske ma végveszélybe került. Bemutatja továbbá a hazánkban élő két másik fecskefajt is: a partifecskét és a molnárfecskét. A kötetet **Bécsy László** fényképei díszítik.

Az erdők nagy képeskönyvét lapozgatva megismerheted az erdők legendáját, a hazai és a világ más tájain élő erdők világát. Segítségül hívhatod, ha részletesebben kívánsz tudni a fák gyökeréről, kérgéről, lombjáról... Az érdekes, új ismereteket adó könyvet **Mátyás Csaba** írta. Legutolsó lapja sóhaj és figyelmeztetés mindannyiunk számára.

Ünnepi verseny

A Magyar Úttörők Szövetsége Vas Megyei Elnökségének Napközis és Kisdobos Bizottsága vers- és prózamondó versenyt rendez az 1848—49-es forradalom és szabadságharc 140. évfordulója alkalmából. A verseny győztesei utasai lesznek a KISDOBOS-busznak, amely március 13-án indul Mádra — a szabadságharcban hősi halált halt kisdobos — Koroknay Dániel szülőfalujába. A háromnapos kirándulás során a résztvevők ellátogatnak Ács községbe is, a kisdobos sírjához.

Vörössipkás emlékút

Az Ácsi 1. Számú Általános Iskola Kincskereső raja levélben számolt be a községükbe érkezett Vörössipkás emlékút utolsó állomásának eseményeiről. „Délelőtt Koroknay Dániel sírjánál ünnepségen emlékeztünk meg a szabadságharc ifjú hőséről. A Vörössipkások beszámolót tartottak az út eseményeiről. Az Iránytű főszerkesztője ünnepi beszédet mondott, majd felállítottuk a kopjafákat. Ezzel megkezdtük a sír körüli emlékpark kialakítását. A délután folyamán különböző programokat szerveztek nekünk, este pedig tábortüzet gyújtottunk, melyen vidám dalokat énekeltünk. Nagyon jó volt a hangulat."

„Ákom-bákom" hadsereg

A kámoni általános iskola 1. osztályos napközis Dörmögői előadásra hívták meg társaikat. Az előadásnak ezt a címet adták: „Ákom-bákom hadsereg, elbánunk mi teveled!" Játékukkal azt kívánták bizonyítani, hogy méltók a kisdobos névre, és izgatottan várják az avatást. Aznap a bazárban a „Gyermekek a gyermekekért" alap javára árulták a játékokat.

Húsvéti nyúlfutás

A Kamaraerdei Ifjúsági Park április 2-án ismét megrendezi a hagyományos húsvéti rendezvényt: a nyúlfutást. Azok a résztvevők, akik végigfutják a 2000 vagy 5000 méteres távokat, húsvéti nyulat nyerhetnek. Az érdeklődők délelőtt 10 órától adhatják le nevezéseiket a helyszínen. Cím: 1112 Budapest, Kamaraerdei út 12—14. (Megközelíthető a Kosztolányi Dezső térről a 87, 87/A jelzésű autóbuszokkal.)

Cserebere

Levelezni szeretnék egy lánnyal, 10 éves vagyok: Sárközi Ágnes, 2132 Felsőgöd, Lenkei u. 74/a.

Képeslapot cserélek autósképért vagy matricáért: Bertus József, 6115 Kunszállás, Lenin u. 19.

Levelezni szeretnék, matricát és naptárt gyűjtök: Fityó Tamás, 2735 Dánszentmiklós, Irsai út 21.

Levelezni szeretnék, 4. osztályos vagyok. Tóth Katalin, 5451 Öcsöd, Árpád út 50.

Bilics Violetta linóleummetszete, Gencsapáti

OLIMPIATÖRTÉNET

Egy kínai fiú javaslata

Ha a sportlexikont felütjük az olimpia címszónál, az ilyen szókapcsolatokban fordul elő: „olimpiai eskü", „olimpiai láng", „olimpiai ötkarika", „olimpiai zászló", „olimpiai jelszó".

Az öt karika egymásba fonódik és az öt világrész testvériségét hirdeti. A kék Európát, a sárga Ázsiát, a fekete Afrikát, a zöld Ausztráliát, a piros Amerikát jelképezi. Az olimpia jelszava: a „Gyorsabban, magasabban, erősebben!" az embernek, nem csak a sportoló embernek, azt a tulajdonságát fejezi ki, hogy sohasem elégszik meg az eredményekkel, mindig újabb ismeretekre, jobbra, többre törekszik. Az olimpiai esküt a megnyitó ünnepségen a vendéglátó ország egy sportolója mondja el, megfogadván valamennyi résztvevő nevében a szabályok tiszteletben tartását és azt, hogy lovagias szellemben versenyez csapata becsületéért és a sport dicsőségéért.

1956, a melbournei olimpia óta a záróünnepélyeken az egyes országok küldöttsége nem elkülönítve, nem fegyelmezett sorokban vonul a stadion küzdőterére, hanem nemzetiségtől függetlenül, kart karba öltve, felszabadultan hömpölyögnek be, és búcsúznak a játékoktól — no nem örökre, hanem 4 évre. Az egész egy kínai fiú javaslatára történik így, aki a melbourne-i játékok ideje alatt ezt írta a szervező bizottság elnökének:

„Kedves Uram! Én kínai fiú vagyok. Mindössze tizenhét éves. Most valamit javasolok Önnek. Iktassanak be a záróünnepség műsorába egy felvonulást, és különbözzék attól, amelyet a megnyitón láttunk. Felejtsük el az ellentéteket, ne gondoljunk a háborúra, hiszen mi mást akarhat a világ, mint azt, hogy barátságban éljenek az emberek, és mint egy nagy nemzet, éljünk valamennyien. A záróünnepségen csak egy csoport vegyen részt. Azt javaslom, hogy a különböző országbeliek keveredjenek el egymással, a sportolók kart karba öltve járják körül a csodálatosan szép olimpiai stadiont..."

A melbourne-i olimpia óta a játékok mindig a békének és a barátságnak e nagyszerű kinyilvánításával zárulnak!

Novotny Zoltán

Olimpiai nyitóünnepség Fotó: MTI

Postafiók 100

Kedves Barátaim!

Szeretem ezt a hónapot. A napsugár kicsalogat bennünket a szobából, ledobatja velünk a télikabátot, új erőt ad a munkához, a tanuláshoz, a játékhoz. Jókedvre derít mindannyiunkat. Szeretném, ha írnátok arról, ti miért szeretitek a tavaszt.

Március 15. megünneplése

„Mi alsósok fejrevalót készítettünk magunknak. A fiúknak huszárcsákót, a lányoknak pártát más-más díszítéssel. Az ünnepélyen a 7. osztályosok felidézték 1848 eseményeit. Közösen elénekeltük a Nemzeti dalt, majd felvonult a 48-as huszároknak öltözött gyerekek csoportja. Petőfi verseinek szavalása közben gyertyát gyújtottak, majd letették a fegyvert és a 48-as zászlókat. Nagy élménnyel tértünk haza. Otthon szüleinknek is elmeséltük. Kár, hogy ők nem láthatták a szép ünnepélyt." **Hohner Nándor** 4. számú napközis csoport, Pécs-Meszesi Általános Iskola.

Csillebérci élmények

„Arról szeretnénk mesélni neked, milyen szép két hetet töltöttünk Csillebércen tavaly márciusban. A tábor meghívására az iskola helyett ott tanulhattunk és szerezhettünk sok szép élményt. Életünkben először ültünk metrón, libegőn, fogaskerekűn. Jártunk a Planetáriumban, a Nemzeti és a Hadtörténeti Múzeumban. A Citadelláról gyönyörködhettünk Budapest szépségében. Bent a táborban számos érdekes programon vehettünk részt. Nagyon élveztük a táncházat, a filmvetítést, a bábszínházat, a kékfestőzést és a gyöngyfűzést. Vidáman énekeltünk Soltész Erzsi nénivel. Hazaérve a hozott tárgyakból, fotókból kiállítást rendeztünk az iskolában. Szívesen visszamennénk!" 1. Számú Általános Iskola, **4. b. osztály** 4060 Balmazújváros.

Nőnapra

Ritkán közöljük verseiteket, most mégis kivételt teszünk, mivel ritkán gondolunk erre a napra, és gyakran elintézzük a köszöntést egy szál virággal. **Belme Ágnes** szendrői kisdobos verssel kedveskedett édesanyjának:

Nőnapon virággal,
ajándékkal köszöntlek,
jó leszek, megbecsüllek,
nem rendetlenkedem.
Este hamar lefekszem,
fogat mosok,
nem akarom, hogy kiabálj
a te ünnepnapodon.

Pór Bertalan plakátja 1919-ből

Emlékek a Tanácsköztársaságról

„A mi falunkban él egy bácsi, aki hatéves volt a Tanácsköztársaság idején, 1919-ben. Meghívtuk az iskolába, tartson egy kis előadást nekünk. Édesapja tevékeny részt vett az akkori falusi élet megváltoztatásában. Ismerte Kun Bélát, és több nyelven is beszélt, bár iskolai végzettsége alacsony volt. Akkoriban a hozzá hasonló gyerekek a kabátjukon vörös gombot viseltek és erre nagyon büszkék voltak. A Tanácsköztársaság sajnos a külső és belső ellenség miatt elbukott.

Az előadás után az iskolánk falán levő emlékművet megtisztítottuk, zászlókat készítettünk, kitűztük, majd virágmagokat ültettünk az emlékmű környékén." **Magyar Olivér Erhard**, 9225 Dunakiliti, Kossuth u. 63.

Uitz Béla plakátja 1919-ből

Írjatok arról is, melyik ünnep volt számotokra igazán emlékezetes! Várom leveleiteket. Szeretettel üdvözöl benneteket a szerkesztőség nevében barátotok:

Dobos Dorka

Lesz-e Daniból kisdobos?

Dani elsőosztályos egy budapesti iskolában. Ez az igaz történet róla szól. Ő mesélte, én csak lejegyeztem.

Egy vasárnap a nagynénikéjével és a testvérével múzeumba ment Dani. Sok érdekeset láthatott, mert izgatottan tért haza.

— Láttunk még nyomdagépet is. Egy bácsi működtette. Betette a gépbe a betűket, aztán megfestékezte, aztán odahelyezte a papírlapot, és a préselőnek olyan nagy karja volt, azt mi is meghúzhattuk... és azzal nyomtatta ki ezt a lapot is. Mindenki kapott belőle. Én is.

— Nézzük csak ezt a lapot — forgatta Apja érdeklődéssel — miközben Dani komoly szakértelemmel magyarázta az igazi nyomda működésének összes részletét, minden alkatrészre jól emlékezve.

— Tudod-e, mi van ide nyomtatva?

— Hát hogyne tudnám! A Nemzeti dal!

— A Nemzeti dal? És az mi?

— Hát, hogy „Talpra magyar, hí a haza..."

— Tudod-e, ki írta ezt?

— Persze, hogy tudom: Petőfi Sándor — vágta rá Dani azonnal.

— Mikor?

— Hát ezernyolc... valamikor — Itt Apja rájött, hogy nehezet kérdezett. Máshogyan fogalmazott.

— Nem is az évet kellene tudnod, hanem azt, hogy mi volt akkor.

— Tudom én! Hát csata... vagyishát nem csata..., hanem győzelem.

Egyelőre ebben maradtak. Nem csekély dolog, ha egy elsős ennyi mindent tud egy papírlapról, amelyet ő maga nyomtatott ki, és szakasztott mása annak, amit valamikor a nagyapjának a nagyapja idejében Petőfi Sándor egy esős tavaszi napon maga vitt társaival a nyomdába, hogy forradalomra szólítsa Pest-Buda népét.

1848. március 15-öt mutatott akkor a naptár.

Lesz még ideje megtanulni Daninak, miért tűzzük azóta is kabátunk hajtókájára a nemzetiszín kokárdát ezen a napon.

A múzeumot pedig a nyomdával azóta osztálytársainak is elmesélte.

T. L.

Könyvajánlat
ünnepi műsorokhoz

Ha már néhány éve iskolába jársz, előfordulhat, hogy egy-egy jeles nap megünneplésekor sorra ráismersz a versekre, az előadott jelenetekre. Aztán az is megeshet, hogy te magad kutatsz kedvedre való ünnepi szöveg, vers, jelenet után, de nem tudod, hol lelhetsz rájuk. Ezen szeretnénk segíteni néhány könyvajánlattal. Azt nem ígérjük, hogy mindegyiket megveheted a könyvesboltban, azt azonban reméljük, hogy az iskolai vagy a helyi könyvtár polcán megtalálod, és haszonnal forgatod majd őket. Ezeket a könyveket úgy szerkesztették, hogy már a tartalomjegyzékük is eligazít: témakörök vagy ünnepnapok szerint csoportosít.

Emberek, ünnepek (Ifjúsági Lapkiadó Vállalat, 1972)

Ünnepsoroló

Versek, dalok, jó tanácsok ünnepekre (Összeállította: Granasztói Szilvia és Magyari Beck Anna; Móra Könyvkiadó, 1979)

Végh Júlia—Végh Oszkár: Ünnepi csokor

Válogatott versek, novellák ünnepi műsorok szervezéséhez (Ifjúsági Lapkiadó Vállalat, 1983)

Ünnepigéző

Játékok, versek, szerkesztett műsorok általános iskolásoknak (Szerkesztette: Gabnai Katalin; Múzsák Közművelődési Kiadó, 1983)

Kisdobosok Zsebkönyve, 1987

86. és 105. oldal

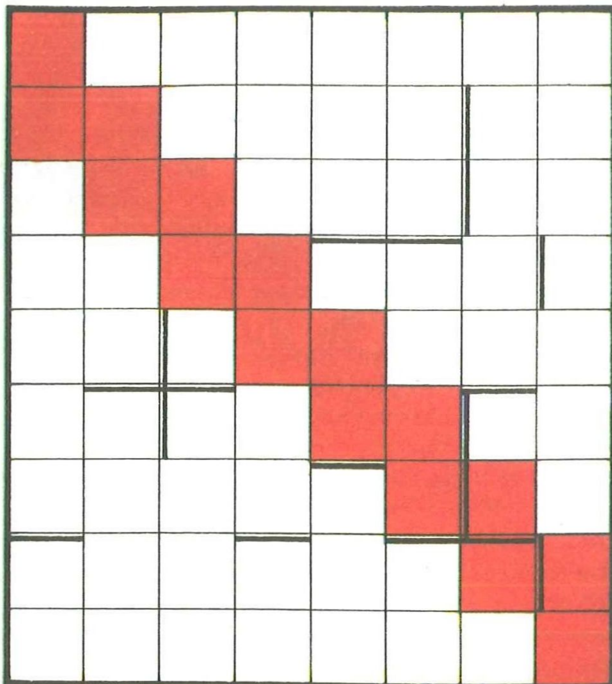

Állatóvoda
a Kivágós leírása

A kis állatokat a vastag vonal mentén vágjátok ki, majd a szaggatott vonalaknál hajtsátok ketté. Az állatok fejét miltonkapoccsal erősítsétek a testhez. A kapocs hosszú szárát hajtsátok vissza az ábra szerint. A libikóka talpa egy nagyobb dugóból készül. Az alsó, szélesebb részéből vágjatok le egy keveset, így biztosabban megáll. A libikókát egy gombostűvel erősítsétek a dugó közepébe (lásd az ábrát). Előzőleg az ülés két végét hajtsátok fel, hogy az állatok ne pottyanjanak le.

Kerítést is készíthettek: vágjatok tetszés szerinti hosszúságú, 3 cm széles barna vagy zöld papírcsíkot. Hajtogassátok össze mint a harmonikát. A hajtások fél cm-re legyenek egymástól. A hajtások közepéből vágjatok ki egy kis karéjt. Ha széthúzzátok, kész is a kerítés, amivel körülkeríthetitek az állatóvodát.

MÁRCIUSI FEJTÖRŐ

Keresztrejtvény

Írjátok be a megadott szavakat, és a színes négyzetekbe eső betűket olvassátok össze. Ezt kell beküldeni.

ÓVATOSSÁG, CSAVAROG, TAKARODÓ, A SZIMAT, TAPASZT, NEVETÉS, A SZIFON, PASZTA, A VASÚT, A FÁRAÓ, TRÓNOD, KASZA, DELTA, AVASI, KORA, KOVA, ERES, ARAD, RUT, OTA, MÁR, NC, EV, ÉR, SO, SI, LA, ŐS, TS, ZE, ÖT

Lóugrás szerint

Olvassátok el, mi van a kis ábrákban! (A csillaggal jelölt betűnél kezdjétek!)

*S	I	I
D		G
N	N	L

*L	A	M	A
	G	I	
L	A	H	Y

Képrejtvény

Kitöltő

Írjátok be a válaszok betűit, majd olvassátok össze a sorokat folyamatosan.

Eszme, tanítás			
Fafaragó szakmunkás			
Keskeny utca, hézag			
Szélesre nyit			
A madarak királya			
Fa része			

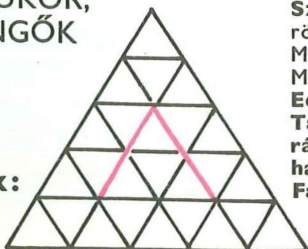
A rejtvények megfejtését március 26-ig juttassátok el nyílt levelezőlapon szerkesztőségünkbe.
Cím: 1502 Budapest, Postafiók 100

A decemberi rejtvények megfejtése

Keresztrejtvény:
CSILLAGSZÓRÓ, KARÁCSONYFÁK, CUKORFIGURÁK, SZALONCUKOR, ÜVEGCSENGŐK

Kipótoló:
BÉKESSÉG

Gyufajáték:

A decemberi fejtörők helyes megfejtéséért 50,— Ft-os könyvutalványt nyertek:

Berényi Richárd, Kertész Kriszti Budapest; **Porga Tamás** Ágfalva; **Papp Gábor** Ajka; **Putnóczki Valéria** Arnót; **Ács István** Bagod; **Papp Róbert** Bácsbokod; **Horváth Mihály** Cégénydányád; **Vona László** Debrecen; **Gréts Gergely** Dunaújváros; **Szegedi György** Eger; **Udvardi Julianna** Érd; **Pásztor Boglárka** Földeák; **Guba Georgina** Fűzfőgyártelep; **Péter Zoltán** Gógánfa; **Urbán Tamás** Gyöngyös; **Farkas Viktória** Győr; **ifj. Lenzsér Ede** Győrsövényház; **Máté Péter** Győrszentiván; **Deli Tamás** Hajdúszoboszló; **Király István** Hajdúszovát; **Kiss András Tamás** Juta; **Szabadi Laura** Kalocsa; **ifj. Kenyeres Mihály** Kengyel; **Kmetykó Szilvia** Kiskőrös; **Sipos Marianna** Kisújszállás; **Fülöp Krisztina** Kőröstarcsa; **Barta Tamás** Madaras; **Tarsoly Károly** Magyarhomorod; **Papp Krisztina** Mezőcsát; **Nagy István** Mezőkovácsháza; **Ágoston Zsuzsa** Miskolc; **Bander László** Nagykanizsa; **Berényi Edit** Nádudvar; **Farkas Krisztián** Orosháza; **Bartók Krisztina** Ostoros; **Dobos Tamás, Kiss Zoltán, Mezősi Roland** Pápa; **Suha Éva** Soltvadkert; **Halász András** Szerencs; **Fegyverneki Júlia, Nagy Tünde** Tépe; **Nagy János** Tényő; **Liebhardt Bernadett** Vác; **Pető Viktória** Vácszentlászló; **Ásztai Emese** Vámospércs; **Faller Balázs** Vát; **Takács Erika** Zámoly; **Zonorev Rita** Zirc.

VARÁZSKEZEK

Huszárcsákó

13cm

2cm

1,5 cm

Ragasztó helye

1 cm

Átmérő 15,5cm

1cm

B kapocs

13 cm

1cm

Tűzés helye

1cm

A kapocs

A

Be kell karcolni

A kapocs

Palást: 47 cm + 3 cm ragasztási terület = 50 cm

RAGASZTÁSI FELÜLET

B kapocs

← 45cm →

13 cm

1,5 cm

Ragasztó helye

Be kell karcolni ollóval vagy késsel

B kapos

1cm

A készítés menete:

1. Rajzold rá — az ábrán látható méretek szerint — a kartonra a szabásmintát. Vágd ki!
2. A palást ragasztási felületén készítsd el a bevágásokat, és karcold be az ábrán megjelölt helyen. Az ellenzőn is.
3. Jelöld meg és lyukaszd ki a kapcsok helyét a pánton, az ellenzőn és a paláston.
4. Tűzd össze a palástot.
5. Hajtsd be a kapcsokat a következő sorrendben: pánt, ellenző, palást. Hajtsd kétfelé a miltonkapocs két szárát.
8. Az ellenzőt tűzd a palásthoz. Ragaszd rá a kokárdát. Végül kösd rá a díszítő zsinórt.

A csákó készítéséhez szükséges anyagok:

Karton vagy műszaki rajzlap.

Ragasztó.

Két darab miltonkapocs vagy fonal.

Piros, fehér, zöld fonal a díszítő zsinór sodrásához és a kokárdához. (Ezeket helyettesítheted megfelelő színű krepppapírral is.)

Wágner Zsófia
D. Kelen Éva

Az 1848—49-es szabadságharc fegyvereinek, katonai ruháinak képeit és leírását
Barczy Zoltán — Somogyi Győző: Magyar huszárok
című könyvének 58—67. oldalán találod meg.
(Móra Könyvkiadó)

A KÉK KERÍTÉS

Van valahol egy kék kerítés, amelyik szereti, ha rajzolgatnak rá…

– Miért verekedtek egymással? – kérdezte rémülten Réka. – Azért, mert rosszkedvünk van! – válaszolta Bence. – Hagyjátok abba, és segítsetek nekem!

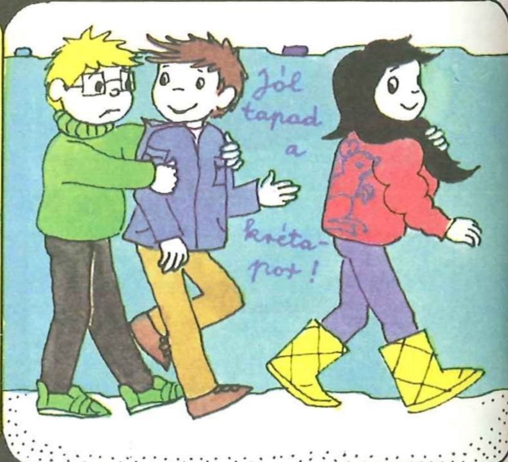

– Körmi, rajzolj gyorsan egy kengurut! Plakátot kell rajzolnom, ahhoz kell. – Körmi már rajzolta is. De Réka elszontyolodott. – Hogy vigyem ezt haza?

Körmi hirtelen a kerítéshez lökte Rékát. Bence rákiabált. – Csak nem bántasz egy lányt? – Körmi nevetett. – Dehogy bántom! Ott a hátán a kenguru!!!

Réka hozta az új plakátot. A fiúk elolvasták, aztán egymásnak estek. – Most miért verekedtek? – Most azért, mert jókedvünk van! – felelte Bence.

Marék Veronika